

Zelman Ferenc

A TÁTRAI TÁRNOKIAK

Azt mondják, ami ismétlődik az már nem újság. Mert a tárnokiaknak az már csak ismétlés, hogy a Magas-Tátra legsebbe részeit bejárták, hogy a Racková dolinába már tizedszer sétálnak vissza, hogy az iskola tanulói közül az idén ismét több mint 20-an elsajátították a sízés legfontosabb alapszabályait.

Negyvenen vágta neki az alig háromszáz kilométerre fekvő 1006 méter tengerszint feletti magasságnak, csodát várva a természetől – mert itthon nyoma sem volt a hónak – hátha lesz lehetőség a síspont művelésére. Nem csalódtak. Ebben a tájban és azokban az emberekben, akik szívesen látják a tárnokiakat, még nem csalódtunk. Ezúttal sem. Sőt újabb barátokra találtunk.

A VSP 32 éve testnevelést oktató professzornője készségesen vállalta a síoktatást. Tolmácsolással ugyan, de annál nagyobb ambícióval láttak munkához a gyerekekkel. Az első óra után akadtak félénkebbek, náluk kevesebb volt az akaraterő, de nem veszítették el a kedvüket. Másnap már egyszerűbbnek tűnt. Szakadtak a kesztyűk, pirosra súrolta a kötél sokuk tenyerét, de pirult az arc is örömtől és a csillogó hótól. Az akaraterő egyre nőtt. Most már nehéz lenne eldönteni, hogy a kötél húzta jobban a tanulót, vagy a kezdő síző húzta erősebben a kötelet, de mindkettő igénybe lett véve, amikor a gyakorlatokat kijelölt pályán kellett elvégezni, majd birtokában az alapfogalmaknak és a síléc fölötti uralomnak, időméréssel kellett megküzdeni. Ahol időt mérnek, ott már versenyről beszélnek. Úgy is volt. Beindult a harc a másodpercekért. Mindenki nyert, mert tanult, sőt megtanult síelni. Mindenki jelesre vizsgázott akaraterőből – sízésből majd később, arra még van idő. Vissza kell jönni ismét a Rackovába.

Ezek a gyerekek és velük a felnőttek nemcsak élményekben lettek gazdagabbak. Bizonyos vagyok abban, hogy másként figyelték a téli olimpia eseményeit, mint azok, akik még nem tudnak sízni. Akik még nem tudnak, ne keseredjenek el, mert jövőre ugyanott ugyanolyan barátsággal várják őket.

KEDVES TÁRNOKIAK!

Április 1-től 4-ig szeretnénk egy újabb húsvéti túrát Racková dolinára tenni.

Várjuk a szíves érdeklődőket a kirándulásra!

A túra költsége: kb. 4.500 Ft, ami a szállást, teljes ellátást, valamint az utazás költségeit is tartalmazza. Érdeklődni és jelentkezni az iskola igazgatójánál lehet!

Jeles napok

A farsang igen hosszú időszak, tele van várakozással, ünnepekkel, szórakozással. Február 2-át a régi rómaiak tavaszkezdő napként tisztelték. A keresztény egyház átvette ennek a napnak az ünneplését, s a „világ világossága” tiszteletére szentelt gyertyákkal való körmeneteket rendezett.

Ehhez a naphoz időjósítás is kapcsolódik. Ha jó idő van, azaz a medve kibújik a barlangjából, azt tartják, hosszú lesz a tél.

Február 3-án Balázs napján a gyerekek köszöntővel járják végig a falut. Ezt „balázsolásnak vagy balázsjárásnak” nevezett szokást nemcsak Magyarországon ismerik, hanem cseh, lengyel, morva területeken is. Középkori diákünnep emléke ez.

Sok helyen a gyerekek iskolába csalogatása kapcsolódik az énekelt szöveghez, ilyenkor a szereplők katonákként viselkednek, akik pajtásaikat iskolába verbuválják.

A játék fontos szereplője a Tarisznyás, aki a köszöntőkért kapott adományokat, kalácsot, kolbászt a tarisznyába gyűjti.

Emlékezzél, házigazda, ma van Balázs napja,

Dobd el búdat az ágy alá, mondjad: helye-huja!

Lám, minékünk van jókedvünk, semmivel nem törődünk,

Tanítónk regulájától éppen ma nem félünk.

Ezért tehát, házigazda, eressz hát bemenni,

Jancsit, Ferkót, Andrást, Miskát ábécét tanulni!

Szép mesterség a tanulás, és nagy haszon az írás,

Eressz hát bemenni Jancsit, Ferkót, Tamást!

Ebben a hónapban még két időjósító nap van:

Zsuzsanna és Mátyás

Zsuzsanna napjáról azt mondják elviszi a havat és megszóltatja a pacsirtákat, de ha ez mégsem történik meg, akkor Jégtörő Mátyás ront, ha talál, ha nem talál, csinál, vagyis ha ezen a napon hideg van, akkor Mátyás elviszi a telet, de ha jó idő van, akkor még nagy hidegek következnek.

A farsang is nevezetes időszaka ennek a hónapnak. Vízkeresztel – január 6-ával – kezdődik és hamvazószerdáig tart (most 16-ra esik) pontosabban hamvazószerda előtti keddig „húshagyókeddig” tart, hiszen hamvazószerdával megkezdődik a nagybőjt.

A farsang a tél temetése és a tavasz ünnepe. Maga a szó német eredetű, a „fasching”-ből magyarosított. Első írásbeli megjelenését 1283-ból ismerjük. Ünneplésének sok változata ismert. A farsangok legjellemzőbb eseménye az álarcos vagy jelmezes bál. Ezeket valamikor csak a farsang három utolsó napján rendezték, ami a farsang farkának nevezett 3 nap: vasárnap, hétfő, kedd. Számos helyen már a húshagyókedd előtti héten elkezdődik a vigadalom, de általában a farsang utolsó napján rendezik az igazán nagy mulatságokat. Ezek között is a legzajosabb dárídó a húshagyókeddi volt, amely éjfélig tartott.

Farsang keddjén nemrég még az Alföldön és a Dunántúlon és a Felföldön egyaránt szokás volt, hogy a legények és a lányok különböző maskarákba öltöznek, álarcot tesznek az arcukra vagy bekormozzák. Szamárral, kecskével vagy medvebőrbe bújnak, a lányok legénynek, a legények lányoknak öltöznek, és kosarakkal, nyársakkal felszerelve járják a falut, szalonnát, kolbászt, tojást gyűjtve, táncolva, ijesztgetve a gyerekeket, akik élvezik a tréfás menetet, s találgatják, ki lehet az álarc mögött.

A Mohács környéki sokácok (délslávok) farsangi busójárásának, vagyis álarcos felvonulásának „eredetét” a helybeliek így magyarázzák:

a XVII. században a török elől a városka lakossága az átellenben lévő dunai szigetre menekült. Ott a sokác férfiak szabadcsapatokat alakítottak s egy bizonyos Bubreg Mátyás vezetésével ijesztő álarcokban, állatbőrbe bújva, kereplőkkel és fáklyákkal átkeltek a Dunán. A törökök hanyatt-homlok menekültek. A történetet egyébként hiteles adat nem igazolja. Valószínűnek látszik, hogy az ehhez hasonló balkáni szokásoknak megfelelően a busójárás is a téli napforduló pogány rítusából származtatható.

A busójárást mindig a húsvét előtti hetedik vasárnap tartják. Ezen a napon maszkosok járnak házról házra, a felnőtt álarcosokat gyermek busók kísérik, ugrálják körül.

Már szombat este Mohács utcái és udvarai megtelnek tréffálgató álarcosokkal. Vasárnap este a város főterén hatalmas tüzet raknak, hogy elégessék a „tél okozta bajokat”. Ez utóbbi is igazolja a busójárás pogány, rituális eredetét.

L. K.